

Додаток 1
до протоколу засідання кафедри
соціальної роботи та інклюзивної освіти
№ 8 від 21 квітня 2026 року

ДОВІДКА
**про результати фокус-групового обговорення проєкту освітньо-
професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна
реінтеграція» з представниками академічної спільноти**

Дата проведення: «2» квітня 2026 року

Час проведення: 15.00-16.30

Формат проведення: онлайн-зустріч

Місце проведення / онлайн-платформа: ZOOM

Модератор: Анастасія ПОПОВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Бердянського державного педагогічного університету, гарант освітньо-професійної програми.

Секретар: Анастасія НАГОРНА, лаборант кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Учасники фокус-групового обговорення

У фокус-груповому обговоренні взяли участь представники академічної спільноти:

зовнішні рецензенти освітньо-професійної програми:

1. Ірина САВЕЛЬЧУК – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та консультування Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

2. Дар'я БИБИК – доктор філософії у галузі соціальної роботи, доцент кафедри соціальної роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

3. Олена ЧУЙКО – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти:

4. Оксана МІХЄЄВА – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

члени робочої групи ОПП, які представляють академічну спільноту:

5. Анастасія ПОПОВА – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Бердянського державного педагогічного університету, гарант ОПП;

6. Ольга ГУРЕНКО – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти, перший проректор Бердянського державного педагогічного університету;

7. Катерина ПЕТРОВСЬКА – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Бердянського державного педагогічного університету;

8. Наталя ЦИБУЛЯК – кандидат психологічних наук, доцент кафедри прикладної психології та логопедії Бердянського державного педагогічного університету;

8. Олена СТАРИНСЬКА – доктор психологічних наук, професор кафедри прикладної психології та логопедії Бердянського державного педагогічного університету.

Секретар фокус-групового обговорення – Анастасія НАГОРНА, лаборант кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Усього у фокус-груповому обговоренні взяли участь 9 представників академічної спільноти.

Мета та предмет обговорення

Метою фокус-групового обговорення було експертне оцінювання проекту освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю І10 «Соціальна робота та консультування» та формування пропозицій щодо його доопрацювання.

Учасники обговорили:

- мету й основний фокус ОПП;
- опис предметної області;
- загальні та фахові компетентності;
- програмні результати навчання;
- перелік, назви, змістові акценти й обсяг обов'язкових освітніх компонентів;
- структурно-логічну схему підготовки;
- матриці забезпечення компетентностей і програмних результатів навчання освітніми компонентами;
- форму атестації здобувачів вищої освіти;
- опис придатності випускників до працевлаштування та подальшого навчання.

Основні пропозиції учасників фокус-групи

1. Уточнення компетентностей і програмних результатів навчання

Ірина САВЕЛЬЧУК звернула увагу на доцільність чіткого розмежування програмних компетентностей і результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти, та додаткових компетентностей і програмних результатів навчання, сформованих відповідно до особливостей ОПП.

Запропоновано забезпечити однозначне співвіднесення додаткових компетентностей і програмних результатів навчання з предметною областю спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування», метою й основним фокусом ОПП, а також оптимізувати формулювання додаткових компетентностей і програмних результатів навчання з метою уникнення змістового дублювання та забезпечення їх чіткого зв'язку з фокусом ОПП.

Ольга ГУРЕНКО підтримала пропозицію та зазначила доцільність оптимізації переліку компетентностей і програмних результатів навчання зі збереженням відповідності Стандарту вищої освіти, меті та фокусу ОПП.

За результатами опрацювання:

- кількість загальних компетентностей оптимізовано з 12 до 10 за рахунок перегляду додаткових ЗК, визначених особливостями ОПП; програмні результати навчання, передбачені Стандартом вищої освіти, збережено в повному обсязі;
- кількість фахових компетентностей оптимізовано з 19 до 18 за рахунок перегляду додаткових ФК, визначених особливостями ОПП; програмні результати навчання, передбачені Стандартом вищої освіти, збережено в повному обсязі;
- кількість програмних результатів навчання оптимізовано з 24 до 22 за рахунок перегляду додаткових ПРН, визначених особливостями ОПП; програмні результати навчання, передбачені Стандартом вищої освіти, збережено в повному обсязі;
- додаткові компетентності та програмні результати навчання сконцентровано на травмоінформованому підході, психосоціальному супроводі, соціальній стійкості та реінтеграції;
- уточнено формулювання, між якими виявлено змістове перетинання.

Результат розгляду: пропозицію враховано повністю.

2. Уточнення опису предметної області

Оксана МІХЄЄВА звернула увагу на звернула увагу на доцільність уточнення та деталізації опису предметної області ОПП з урахуванням Методичних рекомендацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 31.12.2025 №1734.

Зазначено, що відповідно до Методичних рекомендацій опис предметної області охоплює:

- об'єкт або об'єкти вивчення та/або діяльності;
- теоретичний зміст предметної області;
- методи, методики та технології, необхідні для практичного використання;
- інструменти та обладнання, які випускник має бути здатний застосовувати у професійній діяльності.

Учасники обговорення відзначили, що узагальнений опис предметної області спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування», наведений у Методичних рекомендаціях, конкретизує сучасний зміст спеціальності та може бути врахований під час оновлення ОПП.

Ірина САВЕЛЬЧУК запропонувала доповнити та деталізувати відповідні складники опису предметної області ОПП з урахуванням її фокусу на соціальній підтримці, психосоціальному супроводі, соціальній адаптації, реінтеграції та соціальній стійкості осіб, сімей, соціальних груп і громад в умовах війни та поствоєнного відновлення.

Результат розгляду: пропозицію враховано повністю. Опис предметної області ОПП доповнено та деталізовано з урахуванням Методичних рекомендацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 31.12.2025 № 1734, та особливостей ОПП.

3. Уточнення професійного спрямування, назв і змістових акцентів освітніх компонентів

Анастасія ПОПОВА поінформувала учасників, що під час попереднього опрацювання чинної ОПП групою забезпечення розглядалося питання щодо доцільності збереження ОК «Тренінг стресостійкості та посттравматичного зростання» у чинному форматі.

Зазначено, що проблематика стресостійкості та посттравматичного зростання відповідає фокусу ОПП і сучасним потребам професійної підготовки. Водночас учасники визнали доцільним уточнити назву та змістові акценти ОК для виразнішого відображення його місця у структурі програми та професійного спрямування.

Серед робочих варіантів розглядалася можливість виключення відповідного ОК із переліку обов'язкових компонентів або уточнення його назви та змістового спрямування.

Олена ЧУЙКО та Ірина САВЕЛЬЧУК зазначили, що проблематика стійкості та посттравматичного зростання є актуальною для професійної діяльності фахівця із соціальної роботи в умовах війни та поствоєнного відновлення. Учасники звернули увагу на доцільність розглядати стійкість не лише як індивідуальну характеристику, а й у контексті соціальних зв'язків, взаємодопомоги, сімейної, групової та громадської підтримки.

Олена СТАРИНСЬКА запропонувала зберегти відповідний освітній компонент, уточнивши його назву як «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення».

Наталя ЦИБУЛЯК наголосила, що оновлений зміст ОК доцільно спрямувати на розуміння чинників і ресурсів соціальної стійкості осіб, сімей, соціальних груп і громад, підтримку соціальних зв'язків і взаємодопомоги, психосоціальну підтримку, соціальну адаптацію та реінтеграцію в межах професійних компетентностей фахівця із соціальної роботи.

Учасники погодилися, що таке уточнення дає змогу зберегти актуальний для професійної підготовки зміст і виразніше відобразити його зв'язок із предметною областю соціальної роботи та консультування.

Олена ЧУЙКО та Ірина САВЕЛЬЧУК запропонували також переглянути назви й змістові акценти окремих освітніх компонентів з метою посилення їх професійного спрямування та узгодження термінології.

Зокрема, запропоновано консолідувати споріднений зміст ОК «Травма: супровід та стратегії втручання» й ОК «Психологічний супровід особистості в умовах поствоєнного відновлення» в одному комплексному освітньому компоненті, орієнтованому на травмоінформовану практику та психосоціальний супровід у соціальній роботі.

Наталя ЦИБУЛЯК підтримала пропозицію та наголосила на доцільності використання поняття «травмоінформований підхід», яке відображає принципи безпеки, довіри, співпраці, вибору, недопущення повторної травматизації та чутливої до травматичного досвіду професійної взаємодії.

Олена ЧУЙКО запропонувала уточнити назву ОК «Кризове психологічне консультування» як «Кризове консультування в соціальній роботі». Зазначено, що уточнення назви дає змогу виразніше відобразити вже закладене професійне спрямування освітнього компонента, зберігаючи необхідні психологічні основи розуміння кризових станів та акцентуючи завдання, алгоритми дій і межі компетентності фахівця із соціальної роботи.

Ірина САВЕЛЬЧУК запропонувала посилити в ОК «Технології соціальної реінтеграції» питання розвитку громад, оскільки соціальна реінтеграція передбачає не лише підтримку окремої людини, а й відновлення соціальних зв'язків, доступу до ресурсів, участі та спроможності громади забезпечувати інклюзивне середовище.

За результатами опрацювання:

- ОК «Тренінг стресостійкості та посттравматичного зростання» збережено в переліку обов'язкових компонентів та перейменовано на «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення»;

- зміст ОК уточнено з акцентом на індивідуальний, сімейний, груповий і громадський рівні соціальної стійкості, соціальні зв'язки, взаємодопомогу, психосоціальну підтримку, адаптацію та реінтеграцію;
- назву ОК «Технології соціальної реінтеграції» уточнено як «Технології соціальної реінтеграції та розвитку громад», його обсяг збільшено з 4 до 5 кредитів ЄКТС;
- споріднений зміст ОК «Травма: супровід та стратегії втручання» й ОК «Психологічний супровід особистості в умовах поствоєнного відновлення» консолідовано в ОК «Травмоінформований підхід та психосоціальний супровід у соціальній роботі» обсягом 5 кредитів ЄКТС;
- назву ОК «Кризове психологічне консультування» уточнено як «Кризове консультування в соціальній роботі».

Результат розгляду: пропозицію щодо виключення ОК «Тренінг стресостійкості та посттравматичного зростання» не підтримано. Підтримано збереження освітнього компонента з уточненням його назви та змістового спрямування. Пропозиції щодо посилення професійного спрямування, узгодження термінології та консолідації спорідненого змісту освітніх компонентів ураховано повністю.

4. Посилення іншомовної підготовки

Дар'я БИБИК запропонувала посилити представленість іншомовної підготовки в обов'язковій частині ОПП, зокрема можливості використання іноземної мови в діловій, професійній і науковій комунікації. Як один зі способів такого посилення запропоновано передбачити окремий освітній компонент відповідного спрямування.

Запропоновано передбачити в обов'язковій частині програми окремий освітній компонент відповідного спрямування.

Ольга ГУРЕНКО запропонувала реалізувати цю рекомендацію без збільшення загального обсягу освітньої програми шляхом уточнення кредитного обсягу інших обов'язкових освітніх компонентів.

За результатами опрацювання:

- до обов'язкової частини ОПП введено ОК «Іноземна мова для ділового та наукового спілкування» обсягом 3 кредити ЄКТС;
- обсяг ОК «Методологія наукових досліджень та грантово-проектної діяльності» зменшено з 5 до 4 кредитів ЄКТС;
- обсяг ОК «Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація» зменшено з 5 до 4 кредитів ЄКТС;
- загальний обсяг обов'язкової частини ОПП збережено.

Результат розгляду: пропозицію враховано повністю.

5. Перегляд матриць забезпечення компетентностей і програмних результатів навчання

Дар'я БИБИК звернула увагу на доцільність актуалізації матриці забезпечення програмних результатів навчання освітніми компонентами з урахуванням запропонованих під час обговорення змін у переліку, назвах, змістових акцентах та обсягах освітніх компонентів

Катерина ПЕТРОВСЬКА підтримала пропозицію та зазначила, що під час актуалізації матриць доцільно зберегти чіткий зв'язок компетентностей і програмних результатів навчання зі змістом відповідних освітніх компонентів, формами навчальної роботи та методами оцінювання.

Учасники погодилися, що перегляд переліку, назв і змісту освітніх компонентів потребує відповідного оновлення обох матриць ОПП.

За результатами опрацювання:

- актуалізовано матрицю забезпечення програмних результатів навчання освітніми компонентами відповідно до оновленого переліку, назв, змістових акцентів та обсягів ОК;
- відображено в матриці зв'язок програмних результатів навчання з освітніми компонентами з урахуванням їх оновленого змісту;
- відповідно актуалізовано матрицю забезпечення компетентностей освітніми компонентами;
- перевірено узгодженість оновлених матриць зі структурою та змістом проєкту ОПП.

Результат розгляду: результат розгляду: пропозицію враховано повністю шляхом актуалізації матриць відповідно до внесених до проєкту ОПП змін.

6. Уточнення форми атестації здобувачів вищої освіти

Оксана МІХЄЄВА запропонувала переглянути форму атестації здобувачів вищої освіти, передбачену чинною редакцією ОПП.

У чинній ОПП атестація здобувачів передбачала складання двох атестаційних екзаменів і публічний захист кваліфікаційної роботи. Запропоновано вилучити два атестаційні екзамени та залишити єдиною формою атестації публічний захист кваліфікаційної роботи.

Ірина САВЕЛЬЧУК підтримала пропозицію та зазначила, що підготовка і публічний захист кваліфікаційної роботи дають змогу комплексно оцінити здатність здобувача розв'язувати складні задачі та проблеми у сфері соціальної роботи, проводити дослідження, обґрунтовувати отримані результати й формулювати рекомендації щодо їх практичного застосування. Така форма атестації відповідає Стандарту вищої освіти.

Ольга ГУРЕНКО звернула увагу на те, що програмні результати навчання послідовно оцінюються під час опанування освітніх компонентів і проходження практичної підготовки. Збереження двох атестаційних екзаменів разом із захистом кваліфікаційної роботи створює додаткове атестаційне навантаження та частково повторює вже здійснене оцінювання.

Катерина ПЕТРОВСЬКА запропонувала внести відповідні зміни не лише до проєкту оновленої редакції ОПП, а й до чинної ОПП.

За результатами обговорення запропоновано:

- вилучити з чинної ОПП два атестаційні екзамени;
- визначити публічний захист кваліфікаційної роботи єдиною формою атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти;
- внести відповідні зміни до розділу «Форма атестації здобувачів вищої освіти», навчального плану та інших пов'язаних документів чинної ОПП;
- передбачити публічний захист кваліфікаційної роботи як єдину форму атестації у проєкті оновленої редакції ОПП для реалізації з 2026–2027 навчального року;
- визначити, що атестація завершується видачею документа встановленого зразка про присудження ступеня магістра з присвоєнням освітньої кваліфікації «магістр з соціальної роботи».

Результат розгляду: пропозицію враховано повністю. Із чинної ОПП запропоновано вилучити два атестаційні екзамени та залишити єдиною формою атестації публічний захист кваліфікаційної роботи. Відповідну форму атестації передбачено також у проєкті оновленої редакції ОПП.

7. Уточнення опису придатності випускників до працевлаштування

Оксана МІХЄЄВА запропонувала уточнити опис придатності випускників до працевлаштування відповідно до освітньої кваліфікації «магістр з соціальної роботи», предметної області спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування» та фокусу освітньої програми.

Зазначено, що опис має відображати:

- нормативні засади професійної діяльності випускників;
- установи, організації, програми й проєкти, у яких вони можуть працювати;
- професійні функції, до виконання яких готує освітня програма;
- умови зайняття конкретних професій і посад.

Катерина ПЕТРОВСЬКА підтримала пропозицію та наголосила на необхідності відобразити можливості професійної діяльності у програмах підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб і членів їхніх сімей, а також у проєктах психосоціальної підтримки, соціальної адаптації, реінтеграції, розвитку громад і поствоєнного відновлення.

За результатами опрацювання розділ «Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання» уточнено. У ньому зазначено:

- можливість здійснення професійної діяльності у сфері соціальної роботи та консультування відповідно до законодавства України, Національного класифікатора України ДК 003:2010 «Класифікатор професій», професійних стандартів і кваліфікаційних вимог;

- органи, установи, організації, програми й проєкти, у яких можуть працювати випускники;
- професійні функції з оцінювання потреб, соціального консультування, ведення випадку, соціального супроводу, представництва інтересів, організації та координації соціальних і психосоціальних послуг, міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії, розроблення, реалізації й оцінювання соціальних проєктів і програм;
- можливості підтримки соціальної адаптації, реінтеграції та соціальної стійкості осіб, сімей, соціальних груп і громад;
- умову щодо відповідності вимогам, установленим законодавством, професійними стандартами, кваліфікаційними характеристиками та роботодавцем для конкретних професій і посад.

Результат розгляду: пропозицію враховано повністю.

Узагальнені результати

Учасники фокус-групи загалом позитивно оцінили актуальність, мету, фокус і практичну спрямованість ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція».

За результатами фокус-групового обговорення запропоновано внести зміни до чинної ОПП та врахувати їх під час підготовки оновленої редакції програми для реалізації з 2026–2027 навчального року.

Рекомендовано:

1. Чітко розмежувати компетентності та програмні результати навчання, визначені Стандартом вищої освіти, і додаткові компетентності та програмні результати навчання, сформовані відповідно до мети та особливостей ОПП.

2. Оптимізувати перелік і формулювання додаткових компетентностей та програмних результатів навчання з метою уникнення змістового дублювання та чіткого відображення фокусу ОПП.

3. Доповнити й деталізувати опис предметної області ОПП у частині об'єктів вивчення та/або діяльності, теоретичного змісту, методів, методик, технологій, інструментів та обладнання з урахуванням Методичних рекомендацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 31.12.2025 № 1734, і фокусу освітньої програми.

4. Уточнити назви, термінологію та змістові акценти окремих освітніх компонентів для виразнішого відображення їх професійного спрямування, предметної області спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування» та фокусу ОПП.

5. Зберегти освітній компонент, присвячений стійкості та посттравматичному зростанню, уточнивши його назву як «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення».

6. Консолідувати споріднений зміст, пов'язаний із травмоінформованим підходом і психосоціальним супроводом, в одному комплексному освітньому компоненті.

7. Уточнити назву ОК «Кризове психологічне консультування» як «Кризове консультування в соціальній роботі».

8. Посилити громадський рівень соціальної реінтеграції через уточнення назви та змісту відповідного освітнього компонента.

9. Увести до обов'язкової частини ОПП освітній компонент «Іноземна мова для ділового та наукового спілкування» обсягом 3 кредити ЄКТС зі збереженням загального обсягу програми.

10. Актуалізувати матриці забезпечення компетентностей і програмних результатів навчання освітніми компонентами відповідно до оновленого переліку, назв, змістових акцентів та обсягів ОК.

11. Вилучити з чинної ОПП два атестаційні екзамени та визначити публічний захист кваліфікаційної роботи єдиною формою атестації здобувачів вищої освіти.

12. Передбачити публічний захист кваліфікаційної роботи як єдину форму атестації також у проєкті оновленої редакції ОПП.

13. Уточнити опис придатності випускників до працевлаштування та подальшого навчання відповідно до освітньої кваліфікації, предметної області спеціальності та фокусу ОПП.

14. Унести відповідні зміни до чинної ОПП, навчального плану та інших пов'язаних документів.

15. Відобразити пропозиції та результати їх розгляду у зведеній таблиці пропозицій до ОПП.

16. Подати результати фокус-групового обговорення та доопрацьований проєкт ОПП на розгляд кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

**Модератор,
гарант ОПП**

Анастасія ПОПОВА

Секретар,

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and strokes, likely representing the name of the signatory.

лаборант кафедри
Анастасія НАГОРНА

Дата складення довідки: «2» квітня 2026 року.